

ANTONI LÓPEZ, EDITOR

(Antiga casa J. López-Bernagosi)

REDACCIÓ I ADMINISTRACIÓ: Llibreria Espanyola, Rambla del Mig, núm. 20, botiga
TELÈFON A. 4115. — BARCELONA

LA CAMPANA DE GRACIA

DONARA ALMENYS UNA BATALLADA CADA SETMANA

Aquest número 10 cts. per tot Espanya

NUMEROS ATRASSATS: DOBLE PREU

PREUS DE SUBScripció

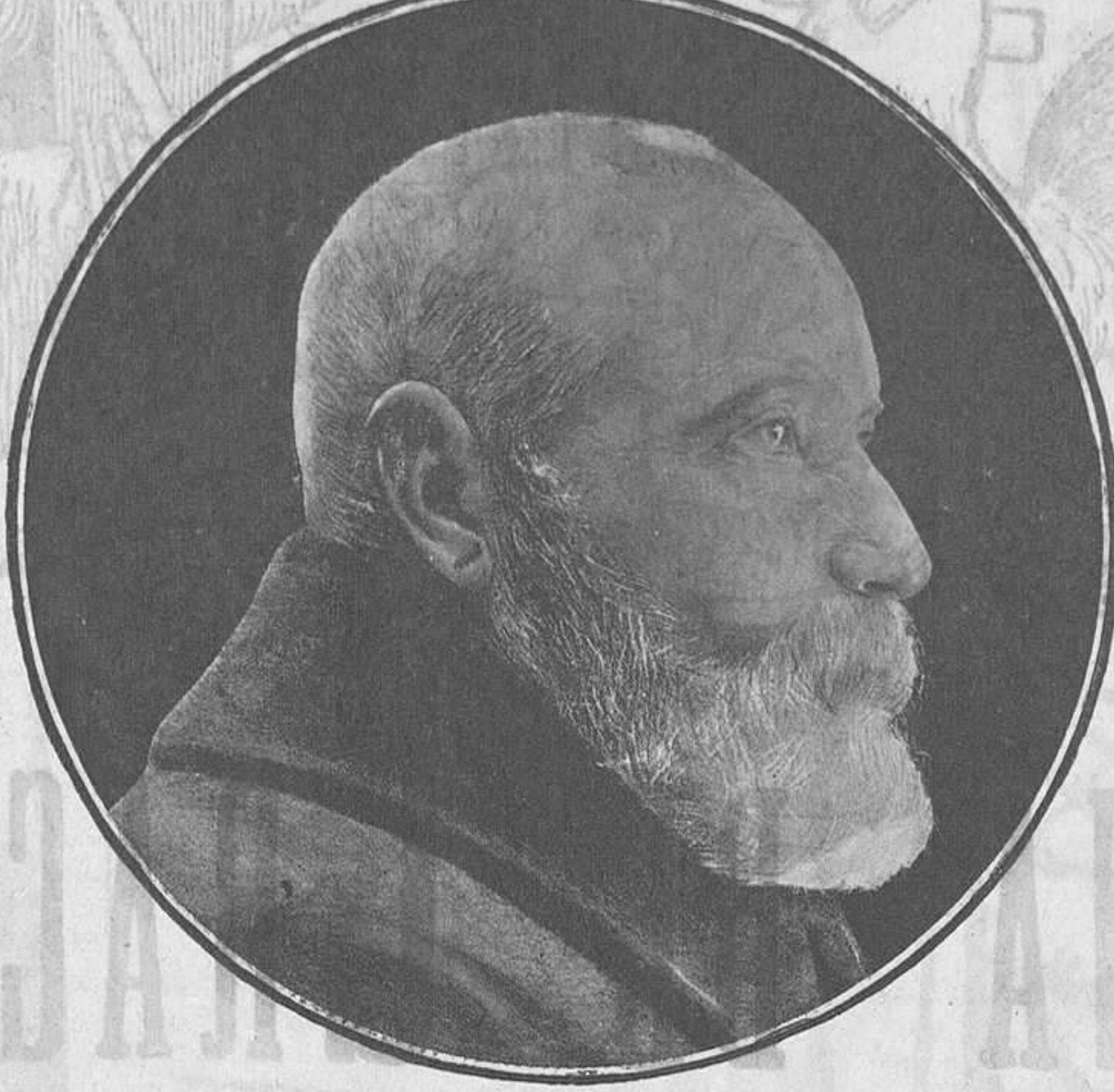
Fora de Barcelona cada trimestre: ESPANYA, pessets 1'50. — ESTRANGER, 2'50

LES NITS D'ARA

— Veus ací com es perden: Somniant amb la grossa de Nadal

Invisible signs of aging can be seen on the face.

JOSEP NAKENS

Nat a Sevilla el 21 de Desembre de 1841. Mort a Madrid el 12 de Novembre de 1926.

EN NAKENS ES MORT

Desgraciadament, els pronòstics que fèiem en el número anterior respecte al desenllaç de la malaltia que patia don Josep Nakens, s'han complert.

Divendres passat, l'illustre patrici, el gran republicà, el gran anticlerical, el gran vell, va deixar d'existir.

Als seus anys—vuitanta quatre en tenia—i orb i invàlid com estava, no es podia realment esperar una altra cosa.

No per això és menys pregon el nostre dolor, el nostre sentiment.

La mort del fundador d'“El Motín” ens priva del valuós concurs d'un company, del consell i de l'exemple d'un guia, d'un mestre.

En Nakens, amb el seu “Motín”, ha fet a Madrid, ha fet a Espanya la mateixa feina que LA CAMPANA DE GRACIA i els seus homes han fet, fan i faran a Catalunya.

En Nakens no era antireligiós. No ho era tampoc “El Motín”, ni ho és LA CAMPANA.

Si religió és devoció, fervor, pureza, bondat, austerioritat, en Nakens ha fet mèrits per a ésser elevat a la glòria dels altars.

No li dèiem tots, darrerament en vida, el venerable Nakens?

No ha mort com un sant?

Contra el que lluità en Nakens durant mig segle, no fou contra la religió, que és respectable, sinó contra el clericalisme, contra el sacerdoti simoniac, contra els que exploten la religió com una mina i fan d'ella un negoci, un “modus vivendi” una manera com qualsevol altra d'anar tirant.

Contra la intromissió de l'Església o del Vaticà en la política fou, sobretot, implacable.

Combatí la hipocresia dels republicans que criden en els mítings i estan casats canònicament.

Fou, en una paraula, un campió infadigable de la democràcia i la llibertat.

Descansí en pau el vell patriarca.

El segle de l'automòbil

S'ha inaugurat a Berlín el Saló alemany de l'automòbil.

Algú ja dit, no sé on ni quan, que el segle XX seria el segle de l'aviació.

Es possible o probable, en efecte, que el nostre segle sigui el segle de l'aviació; però és segur, no cap el dubte més lleu, de què ho serà de l'automòbil.

Si fa no fa, el resultat és el mateix.

El triomf del progrés humà té idèntiques característiques en els aparells que rodan per terra, que en els enginyos que volen per l'aire.

En ambdós casos ens trobem davant de la Victòria alada anul·lant la distància, escalant els núvols.

Es el domini de l'espai conquistat, el vèrtigen de la velocitat fent miracles.

L'automòbil, de primer antuvi, quan va néixer o aparèixer, sembla una invenció diabòlica, d'exclusiu privilegi dels rics.

Passava per les carreteres com una exhalació, com un llamp, esgarrificant pagesos, fent pam i pipa als carretrs, rebentant gossos, aixafant galls i gallines.

Anava pels carrers esparverant les dones i les criatures, tirant gràpades de llot a la cara dels vianants, cridant amb l'estridència horriosa del seu “claxon”.

—Fora pobres!

Feia tantes malvestats, occia i liquidava tanta gent, que li deien la guillotina ambulant.

Hi havia un terror automobilista, com hi havé un terror revolucionari i un terror fermandi.

Però, poc a poc, l'automòbil s'ha democratitzat, s'ha humanitzat.

De cotxe de luxe i esbarjo dels desvagots, d'instrument de mort i botxi del poble, ha estat devingut autòmnibus, “carroza di tutti” democràtica, preciós mitjà de comunicació i de transport.

De tal manera ha evolucionat, que de joguina d'aristòcrates i burgesos, d'estoig per a lluir i passejar les querides dels milionaris, s'ha convertit en vehicle del poble, en “voiture” de tothom.

Té ja automòbil no sols el fabricant i el marxant, el banquer i el ministre.

En té el metge per còrrer a guarir els malalts.

En té la classe mitja.

En té, als Estats Units, l'empleat per anar a l'oficina i l'obrer per acudir al taller.

En té tot el que porta una pesseta a la butxaca per a pagar una cursa en taxi.

L'automòbil no és ja l'enemic o l'aliat de l'enemic.

Es un instrument de treball més. Es, avui, quasi el motor de tota la civilització.

ANGEL SAMBLANCAT.

La vida i la mort d'en Nakens

Lluny de Madrid, la premsa m'ha dut la nova dolorosa de la mort de Josep Nakens. La nova d'aquesta mort m'ha deixat una profunda sensació de soledat, de buidor. Amb la mort d'aquest home tan noble i tan integre, molts respiraran satisfets. Josep Nakens era l'últim republicà, l'últim home lliure, al que havien abandonat els altres, venent-se per un plat de llenies.

Sobre la seva tomba, sobre les sagrades cendres, cauran implacables les maledicèncions de la clerguesia que, oposant-se a Jesús, no respecta ni als morts. Però això té una explicació: l'única que a Espanya, valentment, noblement, incansablement, donant el pit i la cara, s'oposà a l'aranya negra de la superstició i al fanatisme, fou Josep Nakens. Els que, vi-

vint a l'ombra d'un déu, qual sagrada memòria escarneixen, han fet de la superstició i el fanatisme dues fonts d'ingressos, no podien perdonar aquesta guerra a Josep Nakens.

Quan l'apòstol vivia, quan lluitava i els cobria d'escarnis i sagnantes ironies, ells, porucs, covarts, plens de vilesa, fugien a amagar-se al fons lòbrec dels seus temples, dels seus temples amb electricitat i calefacció central des que han foragit a Déu i on es paga la cadira com en el teatre! Ara, com ja és mort, li han perdut la por i aniran a defecar-se a la seva tomba.

Josep Nakens ha estat l'home més pur, més noble, més consequent, més integrè del republicanisme, partit en el que, malauradament, han abundant els Judes i els Isaú. De la ploma de Josep Nakens, dia per dia, amb una fe admirable d'iluminat, n'exien les més vídues diatribes contra el cacic, contra l'exploitador, contra el clergue encanallat. Les fulles gloriooses de “El Motín” eren un camp de batalla en el que Nakens—sol com un déu!—lluitava defensant als pobres, als humils, als obrers, als oprimits, als tristes, als esclavitzats, als escarits, als enganyats, als miserables, als maleïts de la terra.

La tasca de Josep Nakens és immensa, gegantessa. A aquesta tasca consagrà el vellet d'eterna memòria, tota la seva vida. El poble no deu oblidar-lo. Els seus llibres, la seva fulla de “El Motín”, foren un clam de justícia, de misericòrdia, d'ira, de pietat. Per ell no hi hagué més que l'oprimit i l'opressor. I contra l'opressor armà la seva fona i la dispara dies i dies, anys i anys, fins que els seus ulls es quedaren sense claror i els seus braços sense força.

Jo vaig coneixre a Josep Nakens, un clar dia d'hivern a Madrid, en la seva casa del carrer d'Albert Aguilera. Jo llavors—ja bastants anys—era molt jove. Ell era, ja, molt vell. Ell em coneixia per uns articles de “Los Misérables”, lírics i apassionats. Davant la meva joventut el Mestre m'abraça, plorant—plorant amb els seus ulls cecs com els d'Homèr, i em besà. Contava el pobre Alexandre Sawa que, quan ell besà Pau Verlaine, estigué un grapat de temps sense rentar-se la cara per a no borrar la senyal del bes. Jo, sí. Jo em vaig rentar la cara. Però mai cap bes de cap dona m'ha trasbalsat, tant, i m'ha causat una tan profunda impressió, com el bes d'aquella boca marcida que ha emmudit per sempre.

Per una finestra alta entrava una glopada de claror melada que queia sobre les muntanyes de llibres, sobre la taula de treball, sobre unes copes daurades pel vi andalús.

Nakens, amb la seva veu opaca i tendra, em digué:

—Tu ets aquell que per contes de ballar o de tirar petades a una pilota, escriu Tu ets aquell que sofreix pels altres i lluita pels altres... Molt bé, molt bé... Jo ja no et puc veure, gairebé no et puc veure, però t'endevinarà i podria jurar com ets...

Quan ja ens despedíem, i l'última espurna del sol irisava la copa de “manzanilla”, Josep Nakens, en la seva caseta del carrer d'Albert Aguilera, a Madrid—casa que s'hauria de declarar monument nacional per aquest sol fet: pel d'haver-hi viscut un home bon—, va dir-me aquestes paraules que recorden a Kayyam:

—Fill meu! Sigues bo, estima les dones, el vi i la llibertat. Però d'una manera noble i digna, sense escarafalls, ni crits ni escàndol.

LLUIS CAPDEVILA.

El complot de la frontera

Han arribat amb Macià a París, vint-i-sis dels catalans detinguts a la frontera amb motiu del complot contra el Govern.

Dotze conjurats més han estat expulsats de França.

I la mateixa sort espera a setanta sis separatistes que continuen arrestats a Perpinyà i que sembla seran internats a Bèlgica.

Els catalans arribats a París vestien trajos “kaki” de campanya uns i d'excursionista altres.

Els italians que prenien part en el complot,

estan indignats contra en Garibaldi, que traï la causa comú i consideren que els ha desonorat davant del món.

Els catalans de l'Estat Major d'en Macià processats a París, han nomenat advocat d'ofici, menys el senyor Bordas de la Cuesta, que ha designat al senyor Compinchi.

S. M. EL CUPO

Poderoso caballero
es Don Diner
QUEVEDO

Me'n ric jo de la crisi
que per el món hi ha:
de què difícil sia
comprar fesols ni pa;
del gemegar insolit
dels comerciants petits,
que de mig segle enrera
que van endarrerits...
perquè els diners prou surten
en venir l'oportunitat,
així que es fa una crida
“el sobirà Cupó”.

Les fàbriques es tanquen
per manca de mercats;
les terres s'abandonen
per viure a les ciutats;
els sabaters i sastres
ploren de dia i nit,
car diuen que el negoci
és molt escarransit;
tothom parla de crisis
tothom té molta pô...
mes va tothom darrera
“del generós Cupó”.

Si vols posar una indústria
no trobes pas cabals;
si un gran comerç rumes
ningú hi posa sis rals.
Si inventes una cosa
que no ha inventat ningú
d'aquelles que abans eren
de rendiment seguí,
ben prompte et tornes tísic
de pena i consumpció
perquè tot ho acapara
“el llaminer Cupó”.

La premsa esquellotera
no para de cridar:
“Avança la misèria,
enlloc es pot menjat”.
Per fer cantar un cec,
ni un centímet trobarem;
molts de vaixells s'emporten
la gent arreu arreu...
el cens tots els anys baixa
de nostra població,
sols cada jorn s'aixeca
“l'imperi del Cupó”.

No heu vist el nou empréstit
que suara ha fet l'Estat
com s'ha cobert tres voltes?
N'estic esperverat!

Viure amb l'esquena dreta
és un ideal bonic
que sols pot assolir-lo
el qui és gaudí i ric.
Passages tot el dia,
i vius fent el senyó,
i saps que per tu vetlla
“el poderós Cupó”.

O, prou que es veu la marxa
del món interessat;
només hi haurà rentistes
(els del catell pelat);
els altres serem pàries,
o com qui diu llanuts,
i ens passarem la vida
cansats, pobrets, fumuts...
Ei!, si no ve la rifa
a dar-nos protecció
fent-nos de cop i volta
“súbdits del gran Cupó”!

FLOK

EL BON IDEALISTA

—Creu-me, noi; no en portis més de garibaldina!

pena de deu anys de presó pel delicte de temptativa d'assassinat.

Sembla que ara els catòlics francesos aproven la cinematografia per a fer propaganda. Toca ferro!

Irlanda torna a cridar contra l'imperi britànic. Deu tenir raó. Contra els anglesos tothom en té.

En la redacció d'un diari francès, s'han tirat els tinters pel cap uns quants reialistes i altres tants feixistes.

Arrels dolentes mai moren.

Ha passat el dia de l'armistici. Hem mirat el món i hem vist que

"Todo està igual
parece que fué ayer."

Ens sembla que està tan armat com quan hi havia guerra.

Les germanes Dolly han tingut un plet i l'han guanyat.

Un empresari els hi ha pagat de pagar 55.000 francs que elles han entregat per beneficència.

Després diran que les dones de "music-hall" són gent dolenta!

A l'Assemblea Nacional diu que hi tindran representació les dones.

Ja cal que al fer la tria les escullen bé, que si no ho fan així, ai, mare meva, quin safareig!

Les dones sempre són la nota de discòrdia.

Han enterrat el cos d'Anteo Zamboni, assassinat per setze punys, al "camp dels traïdors".

El que va cara a cara, no és traïdor.

Altrament, si en Garibaldi aixequés el cap, estem segurs que demanaria un lloc del "camp" pels seu nét, aquest Garibaldi que preparam atemptats i després els delata.

Poincaré declara que sense Parlament no s'hauria pogut fer res.

Nostres som de la mateixa opinió.

A Burgos van a construir una altra presó. Les presons són els nínxols de la humanitat malalta.

Construint escoles s'evitarien moltes d'aquestes malalties.

Per què no hi posem remei?

Imprint, La Camp na i L'Esquella, Olm, 8, Barcelona

LA LLEI SECA

—Veus ací una llei que ací ens convindria.

El present número ha estat visat per la previa Censura Governativa

UN TROS DE PAPER.

rem tenir lo gust de passar la farola en sa companyia, ab occasió de un convit que numerosos amics de les literatures donaven al cantor de *La gracia*, i nos acatarem de conveir de la estimació de aquell a Barcelona y a les glòries, així com de són talent y de la aseunatud de son tracte.

L'hi deslisen la millor sort, y esperem ab confiança que continuaran sent com sempre un grup xicó y un dels mes trempons y així sostenidors de lo bon nom català en les planures de Castella.

Si n'envies mil pam de proa ó vers, j'com l'hi agrada.

EPÍGRAMAS.

—Necessito un dependient que sigui molt delicat.

—Preguntal' mi, D. Climent, que són los dischis desbanciat.

—Bairat lo vestit, Agneta,

que ensenyas las pantorrillas.

—No tinguis cuidado, mare,

que no veu porto mitja?

L' INGLÉS:

Preguntant a n' Pedrals, gitanos inglesos tens, Perico? va respondre nou y pico.

Lo pico eran vint cabals.

Pau Benyeras

Aquesta setmana han representat en el teatre Principal la terrorífica comèdia, drama ó melodrama, *Jorge l'hermano*. Lo Sr. Mata va estar, sobre tot en lo últim acte, com pocas vegades l'heiem vist; lo públic va aplaudir, y va estar just. L'actor que feia "la figura de traidor" ja sembla molt bé. Dels altres no'n parlen. ¿Lo veuen com no són sistemàtics?

Los dilluns vindrà, a benefici del Sr. Mata, se posará en escena la *Carcrojada*. Deslisen que rigol bé y ab profit.

Ahir varem assistir a la segona representació de la zarzuela *Catalina*. En el final del primer acte, al tèatre, les corralades de aquelles minyones y de aquella soldats, ab baixas, nos varem cridar en la nit de S. Joan can les xicotis foeh a la silla. En el final del segon lo Zar nos va convèns, segons lo Sr. Beracochas, que debia ser un gran colomista, atés lo modo d'enfilar la bandera. Senyor director, per Den, i tant no fan poch de les coses. En lo desenyo individual qui mes va agradarímos va sé lo baix, en qui notarem cert esmero en la decoració; si bé desben arribar, que per fer un traidor no li ha necessitat dò abular la ven. Lo Sr. Torno no va fer riure. Los dilluns... püs... no's ovidabam de dir que les cores entraren ab poca seguritat, sobre tot en la introducció del segon acte. La orquestra altres voltas ha local millor. Las quattro minyones que répican los timbals ho ençeten. Bé, né, nes, bé.

Lo dijous passat va donar sa primera funció de questa temporada, la secció de *La Gata del Ocio*. Lo teatre està pés de gom a gom, y de conseguent les amics dels pobres a qui estan destinats els beneficis, varen fer alguna mona.

En dit funció va estrenar-se Un mercat de Calafat de D. Serafí Piñera, galda de moble animadó y que per lo mateix vol que "los actors la lingüen pel cap dels dies".

L'argument en senzill, però plau de xistes, com sap ferho tant, l'autor. Algunes ecaçions de la vida familiar, foren molt aplaudides per la naturalitat en que estan escritas.

Les señoras Soler y Vilches y los señores Poutova y

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...

...